

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

5 Occidens judex perversos inde meretur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

reitionem hominum negligamus. Vnde nec reus est
 mortis alienæ, qui cum sua possessione ex lapidibus i
 murum circumduxerit, aliquis ex ipsorum lapu percuf
 sus intereat. Neque enim reus est Christianus, si bos e
 jus aliquem feriendo, vel equus calcem jaciendo aliquem
 occidat: aut ideo non debent Christianorum a boves
 habere corna, aut equus ungulas, aut dentes canis.
 An vero, quoniam Apostolus Paulus satis egit, ut in
 Tribuni motum perferretur, insidias sibi à quibusdam
 perditis preparari, & ob hoc deductores accepit armatos,
 si in illa arma scelerati homines incidissent, Paulus e in
 effusione sanguinis eorum suum crimen agnosceret? Ab
 sit, ut ea quæ propter bonum ac licitum facimus, si quid
 per hoc præter nostram voluntatem cuiquam mali accide
 ris, nobis imputetur. Alioqui nec ferramenta domestica &
 agrestia sunt habenda, ne quis eis vel se, vel alterum interi
 mar: nec arbor, aut restis, ne quis se inde suspendat: nec
 fenestra faciendâ est, ne per hanc se quisquam præcipitet.
 Quid plura commemorarem, cum ea commemorando si
 nire non possem? Quid enim est in usu hominum
 bono ac licito, unde non possit etiam pernicies irro
 pui.

*¶ Ex lapidibus] Sic est emendatum ex codice Vaticano,
 apud Augustinum. Nam in impressis desunt ista voca.
 Apud Gratianum vero erat, fuis possessioni murorum ambi
 tum circumduxit.*

*¶ Sponsiones perimere nulla legi auctoritate alicui
 permittitur.*

C. IX. ¶ Qui Deo auctore bella gesserunt, præ
 cepta occidendi nequaquam trans
 gressi sunt.

*Unde Augustinus lib. 1. de Civitate Dei,
 c. 17. & 18.*

¶ non licet privata potestate alicui hominem occi
 dere vel nocentem, cuius occidendi licentiam lex nul
 la concessit, profecto etiam qui seipsum occidit, homi
 cidæ: & tanto fit nocentior, cum se occiderit, quanto
 immemor in causa fuit, qua se occidendum putavit.
 Nemo enim iude factum merito detestatur, eumque ve
 ritas punit, cum laqueo se suspendit, scelerata illius tra
 didit: non misericordia desperando exiabiliter poenit
 entis, nullum sibi salubris poenitentæ locum reliquit:
 quanto magis sua necesse abstinere debet, qui tali suppli
 cio quid in se puniat, non habet. Iudas enim cum se oc
 cidit, sceleratum hominem occidit: & tamen non so
 lum Christi, verum etiam suæ mortis reus finivit hanc vi
 tam: quia licet propter suum scelus, alio tamen scelere
 innocens est. ¶ Cur f. autem homo, qui mali nihil
 fecit, sibi male faciat, & seipsum interficiendo, hominem
 innocentem, ne alium passatur nocentem, atque
 in se perpetraret peccatum proprium, ne in eo perpetraret
 alienum? Item, c. 20. ¶ Neque enim frustra in sanctis,
 canonicisque libris nunquam nobis divinitus præceptam,
 poenitentiamve reperiri potest, ut vel ipsius adipiscendæ
 immolationis, vel ullius curandi g., cavendique ma
 li causa nobismetipsis necem inferamus. Nam & pro
 hibito nos esse intelligendum est, ubi lex h. ait: [Non
 occides:] præsertim, quia non addidit proximum tuum:
 sicut falsum testimonium cum veteret. [Falsum, in
 tum.] Nec ideo tamen si adversus seipsum quisquam
 falsum testimonium dixerit, ab hoc se crimine putave
 rit alienum: quoniam regulam diligendi proximum
 à semetipso dicitur accepit, quandoquidem scriptum

est: [Diliges a proximum tuum sicut teipsum.] Porro
 si falsit testimonii non minus reus est, qui de ipso falsum
 fatetur, quam si adversus proximum hoc faceret, cum in
 eo præcepto, quo falsum testimonium prohibetur, ad
 versus proximum prohibetur, possitque non rectè in
 telligentibus videri non esse prohibitum, ut adversus
 seipsum quisque falsus testis existat b, quanto magis in
 telligendum est, non licere homini seipsum occidere,
 cum in eo, quod scriptum est: [Non occides,] nihilo o
 deinde addito, nullus, nec ipse utique, cui præcipitur, in
 telligitur exceptus? Item 7. eod. capite. d. [Non occi
 des,] non alterum: ergo nec. Neque enim qui se oc
 cidit, alium quàm hominem occidit. ¶ Quasdam verò
 exceptiones eadem ipsa divina fecit auctoritas, ut liceat
 hominem occidi: sed his exceptis, quos Deus occidi ju
 bet, sive data lege, sive ad personam pro tempore expres
 sa iussione. Non enim ipse occidit, qui ministerium
 debet jubenti, sicut adminiculum gladius est utenti. Et
 ideo nequaquam contra hoc præceptum fecerunt, quo
 dictum est: [Non occides,] qui Deo auctore bella gesse
 runt, aut personam gerentes publicæ potestatis, secundum
 ejus e. leges, hoc est, iustissimæ rationis imperium, sceler
 atos morte punierunt. Et Abraham non solum non est
 culpatus crudelitatis crimine, verum etiam laudatus est
 nomine pietatis, quod f. voluit filium nequaquam sceler
 atè, sed obedienter occidere. Et merito quaritur, ut
 rum pro iussu Dei sit habendum, quod septe g. filiam
 quæ patri occurrit, occidit, cum se immolaturum Deo
 id vovisset, quod ei redeunti de prælio victori primitus
 occurrisset. Nec Samson h. aliter excusatur, quod se
 ipsum cum hostibus ruina domus oppressit, nisi quia Spi
 ritus latenter hoc iussisset, qui per illum miracula faciebat.
 His igitur exceptis, quos vel lex iusta generaliter, vel ipse
 fons iustitiæ Deus specialiter occidi jubet, quisquis homi
 nem, vel seipsum, vel quemlibet occiderit, homicidii cri
 mine innectitur. Item c. 26. ¶ Hoc dicimus, hoc asseri
 mus, hoc modis omnibus approbamus, neminem sponta
 neam mortem sibi inferre debere, veluti fugiendo mole
 stias temporales, ne incidat in perpetuas: neminem pro
 preter aliena peccata, ne hoc ipso incipiat habere gravissi
 mum proprium, quem non polluebat alienum: nemi
 nem propter sua peccata præterita, propter quæ magis
 hac vita opus est, ut possint poenitentem sanari: neminem
 velut desiderio vita melioris, quæ post mortem speratur,
 quia reos suæ mortis, melior post mortem vita non
 suscipit.

*¶ Non autem] Sic est emendatum ex originali, præfer
 rim Antiquariano. Nam antea totus hic locus multo aliter se ha
 bebatur: sunt autem & alia multa restituta.*

C. X. ¶ Nemini licet sibi manus injeceret.
 Item contra literas Petilianas,
 lib. 2. c. 49.

T V i dixisti, laqueo traditor perit, laqueum talibus
 dereliquit. Hoc ad nos omnino non pertinet. Ne
 que enim veneramur nomine martyrum eos, qui sibi
 collum ligaverunt.

C. XI. ¶ De eodem.
 Item Hieronymus in Ionam Prophetam, ad
 cap. 1. non longe à fine.

N On h. est nostrum mortem arripere, sed illatam ab
 aliis libenter accipere. Vnde & in persecutionibus
 non licet propria petire manu (absque eo, ubi castitas pe
 riclitatur,) sed percutienti colla submittere.

C. XII. ¶ Nulla sint oratio pro his, qui se
 ipsos interfecerunt.
 Item ex concilio Bracaren. l. cap. 34.

a Matth. 22. b assistat.] orig. c. al. nihil. d. Ibid. c. 28.
 e. al. i. i. g. Gen. 22. g. Iudic. 11. h. Iudic. 16.
 i. Ivo p. 2. c. 99. & p. 10. c. 7. k. Petrus. lib. 2.

cadaver
 tus reddi
 aut ven
 vera sim
 xierunt
 tribula
 d. dicitur
 o & co
 m. est, a
 vindica
 ergo au
 illi post
 s. eff. No
 odomin
 ia in via
 herens in
 ut cum
 un vici
 aut. ut
 sentiam
 poss. a
 m. in b
 prævent
 enda B
 eccatum
 is aut
 dicitur
 stea na
 mpendi

a d. Christian. b. Aut.] orig. c. Ath. 21. c. Ivo
 p. 101. c. 4. Pam. 123. e. Math. 27. f. c. 19. g. caron
 di.] orig. h. Euseb. 21.

Placuit a ut qui sibiipsis voluntarie b aut per ferru, aut per venenum, aut per precipitium, aut per suspendium, vel quolibet modo violentam e inferunt mortem, nulla profus pro illis in oblatione commemoratio fiat, neque cum plalmis ad sepulturam eorum cadavera deducantur. Multi enim sibi hoc per ignorantiam usurpant. Similiter & de his placuit fieri, qui pro suis secleribus puniuntur.

Impunitentes, subaudiatur. Item Augustinus in eodem lib. r. de civitate Dei, c. 26.

C. XIII. ¶ Non est reus homicidii miles, qui potestati obediens, hominem occidit.

Miles d cum obediens potestati, sub qua legitime constitutus est, hominem occidit, nulla civitatis suae lege reus est homicidii, imo, nisi fecerit, reus est imperii deserti atque contempti. Quod si sua sponte atque auctoritate fecisset, in crimen effusi humani sanguinis incidisset. Itaque unde punitur, si fecerit injustus, inde punietur, nisi fecerit iustus.

C. XIV. ¶ Homicida est, qui sponte occidit, quo iudex jubet occidi. Item in quaestione Ewodi, quaest. 39. ad c. 11.

Quoniam minister iudicis occidit eum, quem iudex iussit occidi, profecto, si id sponte facit, homicida est, etiam si eum occidat, quem scit a iudice debuisse occidi.

C. XV. ¶ Sicut iure laudatur obedientia, ita reprehenditur, qui sibi non concessa usurpat.

Item lib. 22. contra Faustum, c. 73.

Lex aeterna ita medio quodam loco posuit aliqua hominibus, ut in eis usurpandis merito reprehendatur audacia, in exequendis autem iure obedientia laudetur. Abraham i, si spontaneus in occidendo filio motus fuisset, execrabilis haberetur: at iubenti Deo obsecundans, famularus est.

¶ Abraham] Confectum est hoc caput ex verbis B. Augustini, sed collectorum arbitratu immutatum. Atq. hac quidem pars sic apud illum habet. Quapropter si in occidendo filio spontaneus motus execrabilis, Deo autem iubente obsecundans famularus non solum inculpabilis, verum etiam laudabilis invenitur, quid Moysen fauste reprehendis, quod expoliavit Aegyptios, &c.

C. XVI. ¶ Bono animo officia vindictae possunt impleri.

Item in quaestione super Evangelia, lib. 1. c. 16.

Officia f vindictae possunt impleri bono animo, quomodo lex, quomodo iudex.

C. XVII. ¶ Non est iniquus, sed humanus, qui crimen persequitur, ut hominem liberet.

Item ad Macedonium, epist. 34.

Non g est iniquitatis, sed potius humanitatis societate devinctus, qui propterea est criminis persecutor, ut sit hominis liberator.

C. XVIII. ¶ Quare sine instituta regia potestas & legalia tormenta.

Item in ead. epistola.

Non b frustra sunt instituta potestas Regis, & cognitio torus, unguis carnis, arma militis, disciplina dominantis, severitas etiam boni patris: habent omnia ista modos suos, causas, rationes, utilitates: haec cum timentur, & mali coercentur, & quietius inter malos vivunt boni.

a Bur. l. 10. c. 139. Ivo p. 10. c. 118. & p. 11. c. 140. b al. violent. c. abest ab orig. d Ivo p. 10. c. 98. Pamm. l. 8. c. 37. e Ivo p. 10. c. 103. Palmorm. l. 8. c. 39. f Ivo p. 10. c. 196. Pamm. l. 8. cap. 40. g Ivo p. 10. c. 107. h Ivo p. 10. c. 108.

C. XIX. ¶ Nonnunquam potius peccat, qui causam mortis praebet, quam ille, qui occidit.

Item ibidem.

Quoniam homo ab homine occiditur, multum distat, utrum fiat nocendi cupiditate, vel iniuste aliquid auferendi (sicut fit ab inimico, sicut a latrone) an iuste, vel obediendi ordine (sicut a iudice, sicut a carnifice) an evadendi, vel subveniendi necessitate sicut utraque terimur latro a viatore, hostis a milite. ¶ Et aliquando, qui causa mortis fuit, potius in culpa est, quam ille, qui occidit: velut si quispiam decipiat fidei iustum, atque ille pro isto legitimum supplicium luat. Non tamen omnis qui causa alienae mortis est, reus est. Quid si enim quisquam stuprum petat, seleg; si non impetaverit, interimat? Quid si filius timens patris iram, veluti praecipio pereat? Quid si alius homine liberato, veluti alius liberetur, sibi ipse mortem inferat? Num propter istas alienari mortuum causas aut sceleris contententium est, aut vindicta peccati, quae non fit nocendi sed cogendi studio, etiam paterna tollenda, aut opera misericordiae cohibenda sunt? Haec cum accidunt, debemus humanum dolorem, non propter illa, ne accidant, rectorum reprimere voluntatem.

C. XX. ¶ Quod sacerdotes efficere docendo non valent, disciplina terrore potestati exorquetur.

Item Isidorus lib. 3. sent. de summo vno, c. 33.

Potestatis adeptae culmina tenent, ut per eandem potestatem disciplinae ecclesiasticae muniant. Ceterum intra ecclesiam potestates necessariae non essent, nisi ut quod non praevaleret sacerdos efficere per doctrinae sermonem, potestas hoc impleat per disciplinae terrorem. Sicut per regnum terrenum, caeleste regnum proficit, ut quae intra ecclesiam positi contra fidem & disciplinam abesse agunt, rigore Principum conterantur, ipsamque disciplinam, quam ecclesia humilitas exercere non poterat, cervicibus superbiorum potestas principalis imponat, & ut venerationem i mereatur, virtutem potestatis imperiat. Cognoscant Principes saeculi Deo debent se rationem reddere propter ecclesiam, quam a Christi tuendam suscipiunt. Nam si ve augeatur pax & disciplina ecclesiae per fideles Principes, si ve solvatur, ille ad eis rationem exiget, qui eorum potestati suam ecclesiam credidit.

Venerationem] In variis editionibus huius libri dicitur, & ut veneratione mereatur, virtute potestatis imperiat. In concilio Parisiensi sub Ludovico & Lothario lib. 2. cap. ubi hoc refertur, legitur, & ut veneratione mereantur virtutem potestatis imperiat. Apud Ivonem vii. (Nam Barthelemy codex manifestum habet mendosum) hoc modo, & sic veneratione mereatur, ut virtutem potestatis imperiat.

C. XXI. ¶ Et regia potestas, & sacerdotalis deputat auctoritas, qua ad divinam confessionem pertinent.

Item Leo Papa, epist. 29. ad Pulcherium Augustum.

Res e autem humanae aliter tuta esse non possunt, quae ad divinam confessionem pertinent, & regalia sacerdotalis defendat auctoritas.

C. XXII. ¶ Sacerdotalis admonitio, qui corrigere non valet, secularis potentia corrigat.

Item ex concilio Turonensi III. d. c. 21.

Incestuosus, parricidus, homicida multi apud reperuntur, sed aliqui ex illis sacerdotum numero

a Ivo ibid. b Polyb. lib. 6. tit. 1. Borell. l. 13. c. 47. Prop. cap. 44. c Polyb. l. 1. tit. 27. d C. 12. c. 44. e Barthelemy l. 2. c. 29. Ivo p. 9. c. 65.

admonitionibus aurem accommodare, volentes in pri-
stis perdurare criminibus: quos oportet per scula-
ritatis potentiam disciplinam à tam prava consuetudine coër-
teri, qui per saluifera sacerdotum monita noluerunt re-
vocari.

C. XXIII. *Malis comprimere, & bonos suble-
uare, Regum officium est.*

Item Hieronymus super Hierem. ad cap. 22.

Regum officium a est proprium, facere iudicium &
iustitiam, & liberare de manu calumniatorum vi op-
pressos, & peregrinos, pupilloque, & viduas, qui facilius
oppugnantur à potentibus præbere auxilium. Et, ut cu-
ram eis præceptorum Dei maiorem injiceret, intulit, &
[Nolite contristare,] ut non solum non eripiatis, sed ne
pauimini quidem per vestram conuenientiam ab aliis con-
tristati, [& sanguinem innocentem non effundatis in lo-
co isto.] Homicidas e enim, sacrilegos, &c. & post pauca.
¶ Si, inquit, hæc feceritis, o Reges Iuda, tenebitis pristi-
nam potestatem.

¶ pars. *Ipsi autem Principibus, & potestatibus fidem, & re-
uerentiam seruari oportet: quam qui non exhibuerit, apud Deum
pena invenire non poterit.*

C. XXIV. *Æterna mercede fraudatur, qui fi-
dem & reuerentiam potestatibus ser-
uare contemnit.*

*Unde idem Hieronymus in epist. ad Titum, cap. 2. ad
vers. [Servi domini].*

Si apud camales dominos in minimo fideles fuerint,
incipient eis apud Deum majora committi. Oportet au-
tem doctrinam Domini, qui ea, quæ conditioni suæ apta
sunt, facit: & è diverso confundit eam, qui non est subje-
ctus in omnibus, cui conditio sua displicet, qui contradi-
ctos atque fraudatos, in nullo fidem bonam ostendit.
Quomodo enim potest fidelis esse in substantia Dei, qui
camali domino fidem exhibere non potuit?

C. XXV. *Militari disciplina Regi omnia
seruat.*

*Item Ambrosius in lib. 1. de Patriarchis, id est,
de Abraham, cap. 2.*

Dicit aliquis cum ipse viceit, quomodo dicit A-
braham ad Regem Sodomorum, [nihil e sumam abs-
te,] cum præda utique in potestate victoris fuerit? Do-
ceat militarem disciplinam, ut Regi seruentur omnia.
Sancti, qui secum fuissent in adiumentum fortasse so-
ciant, partem emolumentum tribuendam asserit, tanquam
mercedem laboris. Ideoque, quoniam sibi mercedem
ab homine non quaesivit, à Deo accepit: sicut legimus
scribitur, quia post hæc factum est verbum Domini ad
Abraham in visu dicens: [Noli g timere Abraham: Ego
protegam te, merces tua multa erit valde.]

¶ pars. *¶ Preterea, sicut Principibus, & potestatibus fidem
& reuerentiam exhibere cogimur, ita secularium dignitatum ad-
ministratores, defendendarum ecclesiarum necessitas incumbit.
Quod si hæc contempserint, à communionem sunt repellendi.*

C. XXVI. *Quærimonia ecclesiarum, qui in
dignitatibus agunt, attentius debent
audire.*

Unde Ioannes VIII.

Administratores b planè secularium dignitatum, qui
ad ecclesiarum tuitionem, pupillorum, ac viduarum
protectionem, rapaciumque refraxationem constituti
esse proculdubio debent, quoties ab Episcopis, & eccle-
siasticis vniuersis conuerti fuerint, eorum quærimonia atten-
tius audiant, & secundum quod necessitas expetierit, abs-
que negligentia examinent, & diligenti studio corrigant.
Quod si Dei timorem præ oculis non habentes, negligere

a *Autem,] orig. b Hierem. 7. c Infra ead. homici-
das. d Dicit,] reg. e Gen. 17. f ad Dicit,] g Gen. 15.
h An. 1. 3. c. 17.*

post secundam & tertiam admonitionem inventi fuerint
omni se noverint communionem usque ad condignam sa-
tisfactionem priuatos.

C. XXVII. *¶ Non solum homines, sed & contra-
ria fortitudines sunt ultrices ira
Dei.*

Item Hieronymus super Iob, ad cap. 2.

Non a solum homines ministri sunt, & ultores
ps. ira Dei in his, qui malum operantur (unde b non
sine causa gladium portant,) sed etiam contraria fortitu-
dines, quæ appellantur furor & ira Dei.

C. XXVIII. *¶ Qui crudelis jugulat, non
est salu, qualis patientibus vi-
detur.*

Item supra Esaiam, ad cap. 13.

Non c est crudelis, qui crudeles jugulat: sed [crude-
lis d idèd vocatur,] quod crudelis patientibus esse
videtur. Nam & iatro suspensus patibulo crudelem iu-
dicem putat.

C. XXIX. *¶ Minister est Dei, qui malos percu-
tit in eo, quod mali sunt.*

Item super Ezechiel, lib. 3. ad cap. 9. e

Qui f malos percutit in eo, quod mali sunt, & habet
vala interfectionis, ut occidat pessimos, minister est
Domini.

C. XXX. *¶ Non sceler admittit iudex, qui
homines vincit.*

Item super epist. ad Galatas, lib. 2. ad c. 3.

Iudex non est auctor sceleris, nequaquam homines vin-
ciendo.

C. XXXI. *¶ Non effundit sanguinem, qui homi-
cidis & sacrilegis punit.*

Item super Hierem. lib. 4. ad cap. 22.

Homicidas *, & sacrilegos, & venenarios punire, non
est effusio sanguinis, sed legum ministerium.

C. XXXII. *¶ Principes saculi pestifera parce-
re non debent.*

*Item Cyprianus libro de exhortatione mar-
tyrii, cap. 5.*

Si g audieris in una ex civitatibus, quas Dominus
Deus tuus dabit tibi inhabitare te illic, dicentes:
Eamus, & seruiamus Diis aliis, quos non novisti, inter-
ficiens necabis omnes, qui sunt in civitate, cæde gladii,
& incendes civitatem igni, & erit sine habitaculo in æ-
ternum: non reedificabitur etiam nunc, ut avertatur
Dominus ab indignatione iræ suæ. Et dabit misericor-
diam tibi, & miseretur tui, & multiplicabit te, si ex-
audieris vocem Domini Dei tui, & observaveris præce-
pta ejus. Cujus præcepti, & vigoris memor Mattathias h
interfecit eum, qui ad aram sacrificaturus accesserat. Quod
si ante adventum Christi circa Deum colendum,
& idola spernenda, hæc præcepta servata sunt, quanto
magis post adventum Christi servanda sunt, quando
ille veniens non verbis tantum nos hortatus est, sed &
factis.

C. XXXIII. *¶ Tribulationum flagellum aliquando
perfidia castigatur.*

Item Augustinus contra literas Petilianæ, lib. 2. cap. 13.

Ad fidem nullus est cogendus invictis, sed per se-
veritatem, imò & per misericordiam Dei tribula-
tionum flagellis solet perfidia castigari. Nunquid, quia
mores optimi liberalitate voluntatis eliguntur, idèd mo-
res pessimi non legis integritate puniuntur? Sed tamen

a Ivo p. 10. c. 111. Panu. l. 2. c. 43. b al. c. c Ivo p. 10.
c. 112. Panu. l. 2. c. 49. d absint ab orig. e Et ibi gloss. ord.
f infra, ead. q. d. quicquid, percutit. In Tribu. sub Arnulpho, ca. 3.
Bur. l. 6. c. 43. Ivo p. 10. c. 114. * Panorm. lib. 2. ca. 51. Ivo p. 10. c. 115.
g Panu. l. 2. c. 52. Ivo p. 10. c. 115. Bur. l. 6. c. 43. Panu. l. 2. c. 53. Dent. 15.
h i. Math. 2. i Ivo p. 10. c. 71.

malè vivendi ultrix disciplina præpostera est, nisi cura i præcedens benè vivendi doctrinam prætedat. Si quæ igitur adversus vos leges constitutæ sunt, non eis benefacere cogimini, sed malè facere prohibemini. Nam benefacere nemo potest, nisi elegerit, nisi amaverit: quod est in libera voluntate. *¶ infra c. 84. ¶* Cùm aliquid adversus vos Reges constituitur, admoneri vos credite, ut cogitetis, quare ista patiamini. Si a propter justitiam, revera illi persecutionem vestri sunt, vos autem beati, qui persecutionem passi propter justitiam, possidebitis regnum colorum. Si autem propter iniquitatem schismatis vestri, quid illi, nisi correctores vestri sunt: vos autem, sicut ceteri diversorum scelerum rei, qui pœnas legibus pendunt, profectò infelices & in hoc, & in sæculo futuro?

1 ¶ Cura] Apud B. Augustinum & Ivo nem legitur, nisi cum præcedens benè vivendi doctrina contemnitur: sed ob glossam in vers. cura, non est mutata.

C. XXXIV. ¶ Injuria sacramentorum Christi à Regibus est vindicanda. Idem in eodem lib. 2. 92.

SI b propterea persecutor non fuit Nabuchodonosor, quia scelus in sanctum Daniele commissum, justissime vindicavit: quomodo vindicandum est à Regibus, quòd Christi sacramenta exsulantur, si Prophetæ membra, quia in periculum missa sunt, sic vindicari meruerunt?

C. XXXV. ¶ Diligentissimi rectores sunt, qui mali, ut à malo fugiant, persequuntur.

Idem in libro de vanitate ecclesie, c. 17.

SI c vos contra ecclesiam Christi altare erexisse, & à Christiana unitate, quæ toto orbe diffunditur, sacrilego schismate separatos esse, & corpori Christi (quod est ecclesia toto orbe diffusa) & rebaptizando, & blasphemando, & quantum potestis oppugnando adversari sancta & canonica scriptura convincit, vos impii, atque sacrilegi: illi autem, qui vos pro tanto scelere tam leniter damnorum admonitionibus, vel locorum, vel honorum, vel pecuniarum privatione deterrandos, coercendosque decernunt, ut cogitantes, quare ista patiamini, sacrilegium vestrum cognovit fugiatis, & ab æterna damnatione liberemini, & rectores diligentissimi, & consultores piissimi deputantur.

C. XXXVI. ¶ Non amatur servus vel filius, cum non corripitur. Idem super epistolam Iovanni, tractatu 7.

NON d putes tunc te amare servum tuum, quando eum non cadis, aut tunc te amare filium tuum, quando ei non das disciplinam, aut tunc te amare vicinum tuum, quando eum non corripis. Non est ista charitas, sed languor. Ferveat charitas ad corrigendum, ad emendandum. Si sunt boni mores, delectent: si sunt mali, emendentur.

C. XXXVII. ¶ Innocentis officium est, nulli nocere, & peccantem punire. Idem lib. 19. de civitate Dei, c. 16.

NON e est i innocentis, parcendo finire, ut in malum gravius incidatur. Pertinet ergo ad innocentis officium, non solum nemini malum inferre, verum etiam cohibere à peccato, vel punire peccatum, ut aut ipse, qui peccat, corrigatur experimento, aut alii terreantur exemplo.

1 ¶ Non est] Integer locus apud B. Augustinum sic habet: Sicut enim non est beneficentia, adjuvando efficere, ut bonum, quod majus est, amittatur, ita non est, &c.

2 ¶ Plectitur] Sic ex Originali: antea legebatur, prius odio habetur, nec multo aliter Ivo.

a Mat. 1. b Ivo ibid. c Ivo ibid. d Ivo part. 10. 676. Pann. l. 8. c. 22. e Ivo p. 10. c. 77.

C. XXXVIII. ¶ Non est misericors, qui vitæ nutriendi parcit.

Idem ad Lotharium 2.

QUI b vitæ nutriendi parcit & faveat, ne contritè peccantium voluntatem, tam non est misericors, quam qui non vult cultum rapere puero, ne audiat plorantem: & non timet, ne vulneratum doceat, vel extinguitum.

¶ In vulgatis citatur ex Augustino, sed in vestris tribuit Haymon, apud quem habetur.

C. XXXIX. ¶ Enormia flagitia per sæculi iudices corripiantur. Idem Haymo super epistolam ad Romanos, c. 13.

SUNT c quædam enormia flagitia, quæ potius per mandata iudices, quam per antistes & rectores ecclesiarum vindicantur: sicut cum quis interficit Pontificem apostolicum, Episcopum, Presbyterum, sive Diaconum. Eiusmodi reos Reges & Principes muadi damnant. Eius non sine causa gladium portant, qui talia scelera committunt. Sunt enim maxime constituti propter latronum, homicidarum, raptores: ut & illos damnent, & alios suo more compescant.

C. XL. ¶ Furta & crimina à Regibus cohibenda.

Idem Cyprianus in novo genere abyssonis.

RE d debet furta cohibere, adulteria punire, impii sine, filios suos non sine impie agere.

¶ Libellus hic de duodecim gradibus abyssonis impressus est, non sine causa gladium portant, qui talia scelera committunt. Sunt enim maxime constituti propter latronum, homicidarum, raptores: ut & illos damnent, & alios suo more compescant.

C. XLI. ¶ Non peccat, qui ex officio nocentem interficit.

Idem Augustinus de libero arbitrio, lib. 1. c. 4.

SI e homicidium est hominem occidere, potest tamen occidere & aliquando sine peccato. Nam & miles hostem, & iudex, vel minister eius nocentem, & cuius invitato, atque imprudenti telum manu fugit, non imputatur peccare, cum hominem occidunt. Evodius assentior 1. Sed homicida isti appellari non solent. Idem in questionibus Levitici, quest. 68. ad cap. 16. ¶ Cum homo peccat occidit, lex eum occidit, non tu.

1 ¶ Evodius assentior] Hæc sunt addita ex Originali Ivo. Est enim liber ille scriptus in Dialogo.

C. XLII. ¶ Non quis ad bonum, sed quis ad malum cogit, persequitur.

Idem Pelagius Papa.

NON g vos hominum vaniloquia retardent dicentium, quia persecutionem ecclesie faciat, dum ea, quæ committuntur, reprimit, vel animarum salutem requirit. Errant huiusmodi tumoris fabulatores. Non persequitur, nisi qui ad malum cogit. Qui verò malum vel factum jam punit, vel prohibet ne fiat, non persequitur iste, sed diligit. Nam si, ut illi putant, nemo nec primendus à malo, nec retrahendus à malo ad bonum, est, humanas & divinas leges necesse est evacuari, quæ & malis penam, & bonis præmia iustitia suadente constitunt. Malum autem schisma esse, & per ceteras etiam potestates huiusmodi homines debere opprimi, & Canonica scripturæ auctoritas, & paternarum regularum.

a ad Letarium. b Ivo p. 10. c. 79. Pann. l. 1. c. 31. c Ivo p. 10. c. 11. Pann. l. 8. c. 3. d Omituntur aliquot verba, Ivo part. 10. c. 96. Pann. l. 8. tit. 4. c. 19. e Ivo p. 10. c. 301. Pann. l. 8. c. 31. f Ivo p. 10. c. 301. Pann. l. 8. c. 31. g Deus dicit p. 1. Pol. d. 7. tit. 6. Augustinus lib. 2. c. 67. p. 10. c. 95.

nos veritas docet. Quisquis ergo ab Apostolicis divisus est scilicet, in schismate cum esse non dubium est: & contra universalem ecclesiam altare conatur erigere. ¶ Sed quod de talibus insertus i Chalcedonensi synodo canon fuerit, gloria vestra consideret, ubi post alia sic dicit. [Qui a communione seipsum suspendit, & collectam facit, & altare constituit, & noluerit vocanti Episcopo consentire, & noluerit eidem acquiescere, neque obedire primo & secundo vocanti, hunc omnino damnari, nec unquam vel orationem 2 mereri, nec recipere cum posse honorem. Si enim permanferit turbas faciens, & seditiones ecclesie, per exteram potestatem tanquam seditionum comprimi.] Et B. Augustinus b de talibus dicit. [Mala et etiam cum invitis benigna quadam asperitate plectendis agenda sunt, quorum potius utilitati consulendum est, quam voluntati. Nam in corripiendo filio, quantumvis asperè, nunquam paternus amor amittitur: fit tamen, quod nollit, ut doleat, qui etiam invitus videtur dolere sanandus.] Ecce videtis, quemadmodum tanti testimonio patris non persequatur coercendo talia, sed diligit emendando tales semper ecclesia. Facite ergo etiam vos, quod scientes intentionem Christianitatis vestrae fraterne hortamur, & date operam, ut talia fieri ultra non liceat: sed etiam (quod vobis facillimum esse non dubito) hi, qui talia præsumperunt, ad piissimum Principem sub digna custodia dirigantur. ¶ Recolere enim debet callidus vestra, quid per vos Deus fecerit tempore illa, quo Iulianus, & Venetias tyranno Totila possidente, Francis etiam cuncta vastantibus, non ante tamen Mediolanensem Episcopum heri permisit, nisi ad clementissimum Principem exinde retulisset, & quid fieri debuisset, eius iterum scriptis recognovisset: & inter ubique ferentes hostes, Ravennam tamen, & is, qui ordinabatur, & is, qui ordinatus erat, providentia culminis vestri deducunt.

¶ Infertur Chalcedonensi.] *Actio quarta concilii Chalcedonensis, in epistola. Aeternam mandatarum ad ipsam concilium promissam. Dispositio, citatur canon quintus concilii Antiocheni, & eodem sermo modo habetur in ea epistola, arg. hic refertur. Canonem tamen antiqua versione ipsius concilii magnopere conuertit.*

¶ Vel orationem.] *In utroq. concilio, id est, Antiocheno, postea vestro, & Chalcedonensi legitur, curationem. Graecè enim est, & usque hęc omnia rursus habet.*

C. XLIII. ¶ Schismaticos, & hæreticos sæculi potestates coercerant.

Idem Narisa patris, & Ducis in Italia.

De a Liguribus, atque Veneticis, & Histriis Episcopis quid dicam? quos idonea est excellentia vestra & ratione, & potestate reprimere, & dimittere eos in contemptum Apostolicarum sedium de sua rusticitate gloriantur: cum, si quid eos de iudicio universalis synodi, quod Constantinopoli per primam nuper elapsam indictionem actum est, forte movebat, ad sedem Apostolicam (quomodo semper factum est) electis aliquibus de suis, qui dare & accipere rationem possent, dirigere debuerunt, & non clausis oculis corpus Christi Dei nostri, hoc est, sanctam ecclesiam lacerare. Nolite ergo dubitare huiusmodi homines principali vel iudiciali auctoritate comprimere: quia regulæ & Patrum hoc specialiter constituerunt, ut si qua ecclesiastici officii persona, cui aliarum crecent, seu schisma fecerit, iste excommunicetur, atque damnetur. Quod si forte & hoc contempserit, & permanferit, divisiones & schisma faciendo, per pote-

a n. 4. si qui Presbyter. b Cap. 6. 24. c supra dist. 45. & qui excedat. d Anselm. lib. 6. c. 196. Poly. lib. 7. tit. 3. De hoc schismate B. Gregor. l. 4. epist. 30. & lib. 7. in dist. 2. epist. 10. & alibi. Supra præsumptio. e Canon. apost. 32. Antioch. 3.

stas publicas opprimatur. Ecce domine, quod a animus vester forte timidus est, ne persequi videatis, de Patrum vobis auctoritate hæc breviter dirigenda curavi, cum mille alia exempla, & constitutiones sint, quibus evidenter agnosceat, ut facientes scissuras in sancta ecclesia, non solum exiliis, sed etiam præscriptione rerum, & dura custodia per publicas potestates debeant coerceri.

C. XLIV. ¶ Ab ecclesia unitate divisi, a secularibus potestatibus coercerantur.

Item Pelagius.

Quali b nos de gloria vestra studiis iudicio gratulamur, non solum habere notitiam: & idcirco nunc de his, quæ vobis presentibus ibi fieri stupemus, fiducialiter apud gloriam vestram duximus conquerendum. Thracius c siquidem, atque Maximilianus nomina tantum Episcoporum habentes, & ecclesiasticam ibi unitatem perturbare dicuntur, & omnes ecclesiasticas res suis usus applicare: in tantum ut contra unum eorum, id est, Maximilianum usque ad nos per tam longum iter, necessitate compellente quidam infatigabiliter venientes, preces offerrent. Ob quam causam Petrum Presbyterum sedis nostræ, sed & Projectum notarium ad eadem loca duximus destinandos, ut ea, quæ canonicis statutis à prædictis Pseudoepiscopis compererint commissa, vel digna debeant ibi ultione competere, vel eosdem ad nos usque perducere. Et idem salutantes paterno affectu gloriam vestram petimus, ut præfatis, qui à nostra sede directi sunt, in omnibus præbeatis auxilium: nec putetis alicuius esse peccati, si huiusmodi homines comprimitur. Hoc enim & divina, & humana d leges statuerunt, ut ab ecclesia unitate divisi, & ejus pacem iniquissime perturbantes, a secularibus etiam potestatibus comprimantur. Nec quicquam majus est, unde Deo sacrificium possitis offerre, quam si id orderis, ut hi, qui in suam, & aliorum perniciem debachantur, competenti debeant vigore compesci.

C. XLV. ¶ Iniquitas præcorum, quamvis bonis proficiat, tamen puniendâ est.

Idem Pelagius Papa Joanni patriis.

Religentes & literas excellentie vestræ, de injuria quidem, quam vobis iniquorum hominum præsumptio ingessit, valde doluimus. Sed quia scimus occulto Dei iudicio animam vestram, etsi per aliorum iniquitatem, & superbiam, à contaminatione schismatis custoditam, egimus omnipotenti Deo gratias, qui etiam de malis hominum actibus bona operari consuevit. Nec enim sine illius providentia factum esse credendum est, ut infensati, & perversi homines ad hoc usque profillirent, ut suam divisionem, catholicam esse credentes ecclesiam, à sua vos pollutione prohiberent. Sic enim per misericordiam Dei etiam nescientibus illis hoc factum est, ut à schismaticorum factione f eruti, catholica, quam diligitis, servari vos contigisset ecclesie. Quamvis igitur vestra per illorum scelus utilitas facta sit, nolite tamen impunitam præsumptionem iniquorum hominum grassari permittere. Si enim hoc, quod in vestram gloriam præsumperunt, non fuerit vindicta compressum, quod in minoribus i non valeant puniri, ambigi ultra non debet. Exercete igitur in talibus debitam auctoritatem, & ne eis amplius talia committendi spiritus g crecat, vestris coercionibus reprimantur. Ad hoc siquidem Dei nutu etiam contra vos talia præsumperunt, ut talia vobis corrigentibus ab eodem b scelere alios possitis, Deo propitiante, munire. Quales autem sint, qui ecclesiam fugiunt, Eusebii vos scelera (quæ amplius occulta Deo esse

a al. de quo animus. b Anselm. l. 12. cap. 40. Poly. ibidem. c al. Tertius. d al. mundana. e Anselm. l. 12. c. 47. Poly. ibid. f al. communiōe. g al. spes. h al. eorum. Dd 2

noluit) evidenter informant: qui in homicidio quidem nec hominis necessitudinem, nec fratris charitatem, nec sacerdotii reverentiam cogitavit. Incestuoso autem adulterio & etiam ipsius vindicta abstulit modum: quia, si adulterium punius, non remanet, in quo vindicetur incestus. Si incestuoso ingeras poenam, inultum crimen adulterii remanebit. Ecce, de quo collegio sunt, qui quantum ad superbiam suam injuriam vobis inferre moliti sunt, & quantum ad providentiam Dei, impollutos vos ecclesie servaverunt. Auferte tales ab ista provincia, utimini oblata vobis a Deo opprimendi perfidos occasione. Quod tunc plenius fieri poterit, si auctores scelerum ad clementissimum Principem dirigantur, & maxime eccle. Aquilejensis invasor, qui & in schismate, & in eo 2. maledictus, nec honorem Episcopi poterit retinere, nec meritum.

1 ¶ Quod in minoribus] In aliquot vetustis, & apud Anselmum legitur, quid in minoribus valeant, ambigunt, &c.

2 ¶ In eo] Anselmus habet, & à schismatico maledictus.

C. XLVI. ¶ In certamine, quod contra infideles geritur, quisquis moritur, celeste regnum meretur.

Item Nicolaus exercitus Francorum.

Omnium v. vestrum esse volumus charitatem, quoniam quisquis (quod non optantes dicimus) in hoc belli certamine fideliter mortuus fuerit, regna illi celestia minime negabuntur.

¶ Ivo pars. 10. cap. 37. vers. omnium vestrum, hoc idem citat ex epistola Leone IV. ad exercitum Francorum, ubi etiam assertum, quod infra, ead. g. d. c. omni timere, ex eodem Leone refertur.

C. XLVII. ¶ Non sunt homicida, qui adversus excommunicatos zelo matris ecclesie arduantur.

Item Urbanus II. Godefridu Lucano Episcopo.

Excommunicatorum & interfectoribus (prout in ordine ecclesie Romanae didicistis (secundum intentionem & modum congruæ satisfactionis injungit. Non enim eos homicidas arbitramur, quos adversus excommunicatos zelo catholice matris arduentes, aliquos eorum trucidasse contigerit. Ne tamen ejusdem ecclesie matris disciplina deleatur, eo tenore, quem diximus, penitentiam eis indicito congruentem, qua divine simplicitatis oculos adversus se complacere valeant, si forte quid dupliciter pro humana fragilitate in eodem flagitio incurrerint d.

1 ¶ Intentionem] Ivo & Pannormia habent, intentionem ipsorum: sed ab glossam non est additum.

C. XLVIII. ¶ Pax ecclesie mansuetiam consolatur perditurum.

Item Augustinus epistola 30. ad Bonifacium de coerendis hereticis.

Quis enim nostrum i. velit aliquem illorum non solum perire, verum etiam aliquid perdere? Sed si aliter non meruit pacem habere domus David, nisi Absalon filius ejus in bello, quod gerebat contra patrem, fuisset extinctus, quamvis magna cura mandaverat suis, ut eum, quantum possent, vivum, salvumque servarent, ut esset cui penitentia paternus affectus ignosceret, quid ei restitit, nisi perditum flere, & sui regni pace acquiescit, suam mansuetiam consolari?

1 ¶ Nostrum] Emendatum est ex B. Augustino, à quo per se discordat Ivo. Antea apud Gratianum legebatur,

a al. in adulterio. b Ivo p. 10. ca. 37. Pannorm. lib. 8. cap. 20. c Ivo p. 10. c. 34. Pann. lib. 8. c. 11. d al. contraxerunt. e Ivo p. 10. c. 39. 2. Reg. 18.

Quis enim vestrum velit aliquem inimicorum suorum, non solum, &c.

Si ergo viri sancti, & publica potestates bella gerentes non fuerint transgressores illius mandati, [Non occides] quantumvis quos flagitiosos digna morte perimerent; similes sua potestate obditi, non est reus homicidii; sedque Imperio quemlibet flagitiosum interfecerit, si homicidas, & venenarios punire non est effusio sanguinis, sed legum ministerium, si pax ecclesie mansuetiam consolatur perditurum, si illi, qui zelo catholice matris accensi excommunicatos interfecerint, homicida non judicantur: pater, quod malis non solum flagellari, sed etiam interfici licet. Sed quaeritur, si contingat aliqui male puniri ab his, qui non habent legitimam potestatem, an sint rei effusi sanguinis hi, per quos puniuntur?

C. XLIX. ¶ Aliquando puniuntur peccata per populos iussu divino excommunicati.

De his ita scribit Ambrosius lib. 2. de Cain & Abel, cap. 4.

Remittuntur peccata per Dei verbum, cuius levitas interpretis, & quidam executor est. Remittuntur etiam per officium sacerdotis, sacrumque ministerium. Pununtur quoque per homines; sicut per iudices, qui potestate ad tempus utuntur. & infra: ¶ Pununtur peccata etiam per populos: sicut legitimus, quia sepe a ab affligentis Dei iussu excitatis, propter divine majestatis offensam, subactus. b. est populus Iudaeorum.

Hinc notandum est, quod aliquando punit Deus peccata per reges, aliquando per scientes. Per noscetes peccata punit sicut c. per Senacherib, & per Nabuchodonosor, & per Antiochum, & per Principes Romanorum, & per nonnullos Reges gentium populum Israeliticum delinquentem aliquando afflicti, aliquando circumvenit. Unde ipse Dominus ait per Prophetam: d. [Virgo sororis meae Assur: ipse autem non cognovit.] Afflicti erant viri sororis Domini: quia per eum innumeras gentes dirantur, ipsius flagellare disposuit. Ipse vero non cognovit: quia in superbia electus, videtur, quam affectus fuerat, non divine potentia, sed fortibus attribuit. Unde contra ejus superbiam Dominus loquitur, dicens: e. [Nunquid glorietur terra contra eum, qui fecit in eis? aut nunquid exaltabitur sceleris contra eum, qui cadit in eis?] Quibus similitudinibus satis perspicue ostenditur, quod sicu ferit, & securi nec secare, nec cadere ligna possunt, nisi ab alio regente, ac ideo contra regentes se superbiere non debent, sic illi, per quos Deus punit, absque nutu divine disposicionis nihil agere valent: ac ubi contra regentem se superbiere eis non licet. Tales in quibus punitur, Deo servare dicuntur: in eis autem quod ignoranti se esse ministros ira Dei, impia vanitate superbiunt, mercedem sui servituti, Deo non nisi temporalem inveniunt: poenam vero sua superbia non effugiant. Unde cum Dominus diceret ad Prophetam de Nabuchodonosor, [Quid tibi dabo ei pro labore, quo servavit mihi apud Tyrum?] statim subjunxit: [Dias] hoc est, statim sui provocavit. [Egyptum, & Aethiopiam.] Cum autem in corde suo superbiae potestas diceret, g. [Nonne haec est Babylon, quam ego condidi in robore regni mei? &c.] statim immutavit Deum: etiam in mentem ejus, & induit eum serena benignitate, ut ab hominibus fugiens cum bestis viveret. Per Antiochum h. quos, cum Iudaeorum iudaeis plebi Dominus puniret, & pacem, quam ex Deo abiecit, & ex sacri nationum assumptione quaerent, illi in perniciem venteret, quia Dei disposicionem ignoravit, sua scilicet devassationem illius plebi attribuit, imprecatur in eum Propheta d. dicens: [Effunde iram tuam in gentes, quae te non noverunt, & in regna, quae non invocaverunt nomen tuum: ne forte]

a. Sepe alienigenis. orig. b. subiectus. orig. c. 2. Reg. 25. 1. Mach. 5. d. Esai. e. Esa. ibid. f. Exech. 27. pater aliter, quam in vulg. aut apud 70. g. Dan. 4. h. 1. Mala. 1. i. Psal. 78.

dicunt in genibus, ubi est Deus eorum?) Similiter cum per Romanos precationem mortis Christi Deus punire decrevisset, urbi excidit, & ludæa plebs in miseram captivitatem sui viribus ascribere cepit: unde contra eos Propheta imprecatur, dicens, a [Levia manu tua in superbas eorum, qui te oderunt.] & qui multa mala operati, monumenta sua victoria posuerunt in medio atrio tuo. ¶ Te sanctis peccata puniuntur, sicut Deus per filios Israel voluit punire Amorrhæorum b, & Chananeorum, & asiarum gentium, quarum terram Israeliti possidendam dedit: quibus etiam præcipit c, ut nemini eorum parcere, sed omnes morti tradere. Quod propter peccata eorum illis contigit ex verbis Domini apparet: qui cum diceret ad Abraham, [Semini d tuo adhaerent habere:] veluti quæret, quare non modo eam das mihi? autem, [Nondum enim sunt peccata Amorrhæorum consummata.] Quæ tunc intelliguntur fuisse consummata, cum populus de deo & gratia servante liberatus, terram eorum, sicut Abrahæ promissioni fuerat, in hereditatem accepit. ¶ Cum ergo sic de vino ipsa ad puniendum peccata populi excitantur, sicut populus ille ludæus est excitatus ad occupandam terram promissionis, & ad delenda gentes peccatriciæ, sine culpa noxius sanguis effunditur, & qui in eis male possidentur, in eis, & Dominum rite transeunt bonorum. Cum vero occulto instinctu aliqui morientur ad persequenda mala, sicut Semacharib, & ceteri, qui populum delinquentem perire sicut, licet oculo instinctu operantur illorum meritu incitentur ad persequendum: tamen, quia prava intentione non peccata committuntur punire, sed illorum bona rapere, vel sine ditioni subire quærent, non sunt communes à crimine. De quibus etiam narratum est, quod aliquando excitantur ad puniendum peccata bonorum, ut tandem per bonos correctos ipsi quoque puniantur: sicut in libro Iudicum legitur c de Iabin Rege Chananeorum, & de Machabæis: quod propter idolatriam populi suscitavit eos Deus, ut ipsi affligerent, & terram eorum occuparent. Cum autem populus Dei sui manus eorum diviniis afflictus peccatum suum recognoscit, & per patientiam sibi Deum placaret, Dei præcepto, & Iacob comita us, Delbaram Præphetissam uxorem Lapidis, Iabin Regem Chananeorum, & Zigaram ducem exercitus sui occidit: & Gedeon Zebe, & Samana Reges Madianitarum, & qui de Te ductorem morti tradidit. Apparet ergo, quod aliquando per legitimam potestatem gerentes, aliquando per populi ditionem affligerent, mali pro peccatis suis non solum flagellantur, sed etiam rite perdonantur. Necesse contrarium illud Augustini: quod ad Marcelinum pro Circumcellionibus supplicans, regulas veritatis eis cõtereret, non morte perderet. Quamvis & cum supplicando sparium vite eis reservari possit, non tamen ipsam severitatem, quæ tali morte plethantur non observantur dicunt.

QVÆSTIO VI.

Quid autem queritur, an mali sint cogendi ad bonum, facile apparet. Antiquus namque populus ille metu periculi ad observationem legi cogebatur. In Evangelio h quoque Dominus ait discipulis suis: [Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere: sed potius eum timere, id est, eum in timore servare, (qui potest animam & corpus perire in gehennam.) Paulus quoque cum ecclesiam Dei persequeretur, eo timere cecatus i ad Deum converti coactus est. Unde se obortum fratrem testatus est, dicens, k [Novissime autem observavi tanquam ab ortho visus est & min.]

C. I. ¶ Ecclesia mali debet cogere ad bonum, sicut Christus Paulum cogit. *Hinc Augustinus scribit epist. 50. ad Bonifacium.*

a Titim. b Ius. 6. c Deuter. 7. d Genes. 15. e Iud. 1. f Iud. 1. g sup. ead. cap. 1. h Mat. 10. i Act. 9. k 1. Cor. 15.

Schismatici dicunt: cui vim Christus intulit quem cogit? Ecce habent Paulum Apostolum. Agnoscant in eo prius cogentem Christum, & postea docentem: prius ferientem, & postea consolantem. Mirum est autem, quomodo ille, qui pena corporis ad Evangelium coactus intravit, plus illis omnibus, qui solo verbo vocati sunt, in Evangelio b laboravit: & quem maior timor compulit ad charitatem, ejus perfecta & charitas foras misit timorem. Cur ergo non cogeret ecclesia perditos filios, ut redirent, si perditii filii cogebantur alios, ut perirent? Quamvis & illos, quos non cogebantur, sed tantummodo seduxerunt, si per terribiles, sed salubres leges in ejus gremium revocentur, blandius pia mater amplectitur: & de illis multo amplius, quam de illis, quos nunquam perdidit, gratulatur. ¶ An non pertinet ad diligentiam pastorem, etiam illas oves, quæ non violenter ereptæ, sed blandè, leniterque seductæ à grege aberraverint, & ab alienis possidere cõperint, inventas ad ovile Dominicum, si resistere voluerint, flagellorum terroribus, vel etiam doloribus revocare? Item infra. ¶ A Christo coactum offendimus Paulum. Imitatur itaque ecclesia in istis cogendis Dominum suum. Quæ prius, ut neminem cogeret, expectavit, ut de fide Regum atque gentium prædictio d prophetica completeretur. ¶ Etiam hinc enim non absurde intelligitur illa Apostolica sententia, ubi beatus Paulus dixit e [Paratus ulcisci omnem inobedientiam, cum completa fuerit prior vestra obedientia.] ¶ Unde & ipse Dominus ad magnam cenam suam prius adduci jubet convivæ, postea cogi. Nam, cum ei servi sui respondissent, f [Domine factum est, quod iustitiam, & adhuc locus est: exite, inquit, in vias & sepes, & quoscunque inveneritis, cogite intrare.] In illis ergo, qui primo leniter adducti sunt, completa est prior obedientia: in istis autem, qui coguntur, inobedientia cõcõretur. Item infra. ¶ Si per potestatem, quam per religionem, ac fidem Regum, tempore, quo debuit, divino munere accepit ecclesia, ii, qui inveniuntur in viis & sepibus, id est, in hæresibus & schismaticis, coguntur intrare, non quia coguntur, reprehendant, sed quod cogantur, attendant.

C. II. ¶ Variis modis errantes corripiuntur à Deo.

Item ad Donatistas, epist. 166. **Q**uod g erraverat (inquit Dominus) non revocastis, & quod petierat, non requisistis. Hoc vobis per nos ipse Deus facit; sive observando, sive minando, sive corripiendo, sive damnis, sive laboribus, sive per suas occultas admonitiones, vel visitationes, sive per potestatum temporalium leges.

C. III. ¶ Non est considerandum, quod quisque cogitur, sed quale sit illud, quod cogitur.

Item in epist. 48. ad Vincentium. **V**ides, ut opinor, non esse considerandum, quod quisque cogitur, sed quale sit illud, quod cogitur, utrum bonum, an malum: non quod quisque bonus possit esse in vitis, sed timendo quod non vult pati, vel relinquit impudentem animositatem, vel ignoratam compellitur cognoscere veritatem, ut timens, vel respuat falsum.

a Sup. ead. quest. 4. qui nos. Ivo p. 10. cap. 59. b 1. Ioan. 7. c 1. Cor. 10. d prædicatio. orig. e 2. Cor. 10. f Luc. 14. g al. potestate. sup. ead. q. 4. ipsa pietas, & si per potestatem. g Ivo p. 10. c. 54. Ezech. 34.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADEBORN